

Strona główna>Wszczęcie postępowania sądowego>Gdzie i jak>**Prawo którego kraju zostanie zastosowane?**

Prawo którego kraju zostanie zastosowane?

Cypr

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Jeżeli do sądu cypryjskiego trafia sprawa o charakterze transgranicznym, w celu ustalenia, które prawo jest właściwe na Cyprze, stosuje się przede wszystkim przepisy prawa unijnego, w szczególności rozporządzenie (WE) nr 593/2008 w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) i rozporządzenie (WE) nr 864/2007 dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (Rzym II).

W kwestiach transgranicznych nieuregulowanych prawem unijnym sądy cypryjskie kierują się własnym orzecznictwem, ponieważ Cypr nie posiada regulacji prawnych ani skodyfikowanych zasad w tym zakresie. W braku orzecznictwa cypryjskiego w danej kwestii sądy cypryjskie zgodnie z art. 29 ust. 1 lit. γ) ustawy o sądach (ustawa nr 14/60) stosują angielskie prawo zwyczajowe.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Konwencja haska z dnia 1 lipca 1985 r. w sprawie prawa właściwego dla trustów i ich uznawaniu ratyfikowana przez Republikę Cypryjską ustawą ratyfikującą nr 15(III) z 2017 r.

1.3 Główne konwencje dwustronne

Nie dotyczy.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Sąd nie ma obowiązku stosowania tych norm z urzędu. Daną kwestię może podnieść wyłącznie strona postępowania, która powinna skutecznie wykazać za pomocą dowodów, że prawo innego państwa ma pierwszeństwo stosowania przed prawem cypryjskim. Jeżeli przedstawione dowody nie okażą się dla sądu wystarczające, zastosowanie będzie miało prawo cypryjskie.

Ponieważ mamy tu do czynienia z kwestią dowodową i proceduralną, w tym zakresie wspomnianych powyżej rozporządzeń (WE) nr 593/2008 oraz (WE) nr 864/2007 nie stosuje się.

2.2 Odesłanie

W rozporządzeniach (WE) nr 593/2008 oraz (WE) nr 864/2007 nie dopuszcza się możliwości stosowania odesłania. W sprawach nieobjętych zakresem przedmiotowym tych rozporządzeń można jednak stosować odesłanie w sposób opisany poniżej.

Jeżeli sąd rozpatrujący daną sprawę dojdzie do wniosku, że właściwe w tej sprawie jest zastosowanie prawa innego państwa, obowiązany jest zastosować wyłącznie wewnętrzne przepisy prawa krajowego tego państwa albo całość przepisów tego państwa, w tym przepisy prawa międzynarodowego obowiązujące zgodnie z prawem tego państwa.

Trudność w tym drugim przypadku wynika z tego, że normy kolizyjne w ramach obcego systemu prawnego mogą odesłać sędziego do prawa cypryjskiego, które wówczas znajdzie zastosowanie (odesłanie). W tym przypadku sąd ma dwie możliwości: przyjąć odesłanie zwrotne lub dalsze i zastosować prawo cypryjskie („odesłanie częściowe”) albo odesłanie odrzucić i zastosować całość przepisów obcego państwa („odesłanie całkowite”).

2.3 Zmiana łącznika

Aby zapobiec problemom, jakie mogłyby wynikać ze zmiany łącznika (np. miejsca zamieszkania, miejsca, do którego przeniesiono rzecz ruchomą lub trust itd.), określenie chwili ustalenia łącznika następuje zazwyczaj zgodnie z regulacją dotyczącą prawa właściwego. Jako przykład zob. art. 7 konwencji haskiej z dnia 1 lipca 1985 r. w sprawie trustów.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Nie należy stosować prawa obcego nawet wówczas, gdy normy kolizyjne wskazują je jako prawo właściwe, jeżeli jego zastosowanie byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym w Republice Cypryjskiej. Zgodnie z orzecznictwem „porządek publiczny” obejmuje podstawowe zasady sprawiedliwości, moralności publicznej i etyki (*Pilavachi & Co Ltd przeciwko International Chemical Co Ltd* (1965) 1 CLR 97).

Nie należy stosować prawa obcego również w odniesieniu do cel, podatków i opłat.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Zastosowanie ma zasada ustanowiona w sprawie **Royal Bank of Scotland plc przeciwko Geodrill Co Ltd i in.** (1993) 1 JSC 753, zgodnie z którą strona, która twierdzi, że prawo obce jest właściwe w danej sprawie, w pierwszej kolejności powinna podnieść ten zarzut, a następnie wykazać przed sądem jego zasadność, przedstawiając dowody z opinii biegłego. Jeżeli przedstawione dowody nie okażą się dla sądu wystarczające lub jeżeli żadna ze stron nie podniosła takiego zarzutu, zastosowanie ma prawo cypryjskie.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Rozporządzenie (WE) nr 593/2008 (Rzym I) ma zastosowanie do wszystkich zobowiązań umownych i czynności prawnych, co do których powstaje pytanie o prawo właściwe.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

W większości przypadków zastosowanie ma rozporządzenie (WE) nr 864/2007 (Rzym II), zgodnie z którym zasadą ogólną jest, że prawo właściwe określa się na podstawie miejsca powstania szkody (*lex loci damni*), niezależnie od państwa lub państw, w których mogłyby wystąpić skutki pośrednie.

Rozporządzenie zawiera również przepisy szczególne w zakresie ustalania prawa właściwego dla określonych rodzajów zobowiązań pozaumownych, takich jak zobowiązania wynikające z czynów nieuczciwej konkurencji oraz odpowiedzialności za produkt.

Jeżeli chodzi o trusty, zastosowanie ma ustawa (ratyfikująca) o prawie właściwym dla trustów i ich uznawaniu z 2017 r. (ustawa nr 15(III)/2017), którą ratyfikowano konwencją haską z 1985 r. Zgodnie z ustawą ratyfikującą oraz konwencją trust podlega prawu wybranemu przez powiernika. W braku wyboru prawa stosuje się prawo najściślej związane z trustem.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Nazwisko

Kwestie związane z nadawaniem nazwiska reguluje ustawa o stosunkach między rodzicami a dziećmi (ustawa nr 216/90). Zgodnie z ustawą nr 216/90 nazwisko nadaje się dziecku na podstawie wspólnego oświadczenia rodziców złożonego w terminie trzech miesięcy od dnia narodzin. Jeżeli rodzice nie złożą takiego oświadczenia, dziecko otrzymuje nazwisko ojca. Dziecko urodzone poza małżeństwem otrzymuje nazwisko matki, chyba że zostanie ono uznane przez ojca względnie nosi ono nazwisko matki aż do chwili uznania go przez ojca.

Miejsce zamieszkania

Miejsce zamieszkania danej osoby ustala się na podstawie rozdziału 195 ustawy o testamentach i spadkach, który stanowi, że każda osoba w danym czasie ma miejsce zamieszkania z chwili urodzenia („domicyl pierwotny”) albo miejsce zamieszkania uzyskane lub zachowane wedle własnego wyboru („wybrane miejsce zamieszkania”).

W przypadku dziecka małżeńskiego urodzonego za życia ojca pierwotnym miejscem zamieszkania tego dziecka jest miejsce zamieszkania ojca z chwili urodzenia dziecka.

W odniesieniu do dziecka urodzonego poza małżeństwem lub dziecka urodzonego po śmierci ojca pierwotnym miejscem zamieszkania dziecka jest miejsce zamieszkania matki z chwili urodzenia dziecka.

Zdolność do czynności prawnych i zawarcia małżeństwa

Zdolność danej osoby do zawarcia małżeństwa jest uregulowana w art. 14 ustawy o małżeństwie (ustawa nr 104(I)/2013), który stanowi, że zdolności do zawarcia małżeństwa nie posiada osoba poniżej osiemnastego roku życia lub osoba, która w dniu zawarcia małżeństwa nie jest w stanie złożyć oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński ze względu na chorobę psychiczną lub niedorozwój umysłowy, stan umysłu lub inny stan lub inną chorobę lub uzależnienie od określonej substancji, które uniemożliwiają jej zrozumienie i świadomość dokonywanych czynów.

Nawet jeżeli oboje nupturienti lub jedno z nich są w wieku poniżej osiemnastu lat, uznaje się, że są zdolni do zawarcia małżeństwa, jeżeli mają co najmniej szesnaście lat lub jeżeli ich sprawujący nad nimi władzę rodzicielską wyrazili zgodę na piśmie na zawarcie przez nich małżeństwa lub jeżeli istnieją podstawy poważnie uzasadniające konieczność zawarcia małżeństwa. W przypadku odmowy udzielenia wspomnianej powyżej zgody lub braku sprawujących władzę rodzicielską o zdolności danej osoby do zawarcia małżeństwa powinien rozstrzygać sąd rodzinny w okręgu, w którym osoba ta zamieszkuje.

Jeżeli chodzi o zdolność do czynności prawnych, art. 11 rozdział 149 ustawy o umowach stanowi, że zdolność do czynności prawnych przysługuje każdemu, kto pozostaje w pełni władz umysłowych oraz nie został pozbawiony tej zdolności na podstawie ustawy. Ustawa stanowi, że małżonka nie uznaje się za niezdolnego do czynności prawnych z tego tylko powodu, że jest w wieku poniżej osiemnastu lat.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

Stosunki prawne między rodzicem a dzieckiem, w tym władza rodzicielska, świadczenia alimentacyjne oraz kontakty, zostały uregulowane w prawie cypryjskim, w szczególności w ustawie o stosunkach między rodzicami a dziećmi (ustawa nr 216/90).

Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 (rozporządzenie Bruksela II bis) oraz rozporządzenie (WE) nr 4/2009, jak również konwencja haska z 1996 r.

o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci także mają zastosowanie w kwestiach, które regulują.

3.4.2 Przysposobienie

W sprawach o przysposobienie przed sądami cypryjskimi, zastosowanie ma prawo cypryjskie, niezależnie od tego, czy dana sprawa o przysposobienie ma charakter transgraniczny.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

Kwestie dotyczące zawierania i rozwiązywania małżeństw reguluje na Cyprze ustawa o małżeństwie z 2003 r. (ustawa nr 104(I)/2003). Podlegają one również Konwencji ONZ w sprawie zgody na zawarcie małżeństwa, najniższego wieku małżeńskiego i rejestracji małżeństw ratyfikowanej w Republice Cypryjskiej ustawą nr 16(III)/2003.

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Kwestie dotyczące rozwodów uregulowane zostały w art. 111 Konstytucji, ustawie o próbie pojednania oraz o rozwiązywaniu małżeństw wyznaniowych z 1990 r. (ustawa nr 22/1990) w odniesieniu do małżeństw wyznaniowych oraz w ustawie o małżeństwie (ustawa nr 104(I)/2003).

W sprawach dotyczących uznawania rozwodów i separacji sądowych zastosowanie ma Konwencja haska o uznawaniu rozwodów i separacji z 1971 r. ratyfikowana w Republice Cypryjskiej ustawą nr 14(III)/1983.

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

Obowiązki alimentacyjne

Zgodnie ze zmienioną ustawą o małżeńskich ustrojach majątkowych (ustawa nr 232/1991):

W przypadku ustania wspólnego pożycia małżonków sąd może – na wniosek jednego z małżonków – zasądzić od współmałżonka uiszczenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz wnioskującego małżonka.

Obowiązek alimentacyjny powstaje między byłymi małżonkami wówczas, gdy jedno z nich nie jest w stanie ze swoich dochodów lub ze swojego majątku samodzielnie się utrzymać oraz:

- a) jeżeli po orzeczeniu rozwodu lub po upływie wymienionych poniżej terminów jego wiek lub stan zdrowia uniemożliwia mu podjęcie lub kontynuowanie zajęcia, które zapewniłoby mu środki utrzymania;
- b) jeżeli opiekuje się małoletnim lub pełnoletnim dzieckiem lub inną osobą pozostającą na jego utrzymaniu, która nie jest w stanie zadbać o swoje potrzeby ze względu na niepełnosprawność fizyczną lub umysłową, w wyniku czego wnioskodawca jest pozbawiony możliwości znalezienia odpowiedniego zatrudnienia;
- c) nie może znaleźć stałego i odpowiedniego zatrudnienia lub potrzebuje szkolenia zawodowego przez okres nie dłuższy niż trzy lata od dnia orzeczenia rozwodu;
- d) we wszystkich innych przypadkach, w których przyznanie świadczeń alimentacyjnych w chwili orzeczenia rozwodu jest konieczne ze względów słuszności. Sąd może odmówić przyznania świadczeń alimentacyjnych lub je ograniczyć z ważnych przyczyn, w szczególności jeżeli małżeństwo trwało krótko lub jeżeli małżonek, który może być uprawniony do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych, ponosi dużej mierze winę za rozwód lub za rozkład wspólnego pożycia lub sam doprowadził do swojej trudnej sytuacji finansowej. Ponadto sąd powinien pozbawić małżonka uprawnienia do świadczeń alimentacyjnych lub odpowiednio zmienić orzeczenie zasądzające te świadczenia, jeżeli wymagają tego okoliczności.

Obowiązki alimentacyjne wobec małoletniego dziecka

Zgodnie z ustawą o stosunkach między rodzicami a dziećmi (ustawa nr 216/90) obowiązki alimentacyjne wobec małoletniego dziecka spoczywają na obojgu rodzicach z uwzględnieniem ich możliwości finansowych. Powyższy obowiązek może zostać utrzymany na mocy orzeczenia lub ugody sądowej nawet po

osiągnięciu przez dziecko pełnoletności, jeżeli jest to uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami (np. w przypadku dziecka ubezwłasnowolnionego, niepełnosprawnego, odbywającego służbę wojskową w Gwardii Narodowej lub pobierającego naukę w placówce oświatowej lub zawodowej). Uprawnienie do świadczeń alimentacyjnych przysługujące małoletniemu dziecku nie wygasa nawet wówczas, gdy samo jest właścicielem majątku.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Zastosowanie ma art. 13 ustawy nr 232/1991, w którym sformułowano zasadę ogólną, że małżeństwo pozostaje bez uszczerbku dla niezależności majątkowej małżonków. Zgodnie z art. 14 ustawy małżonek może jednak zgłosić roszczenie dotyczące majątku współmałżonka w przypadku rozwiązania lub unieważnienia małżeństwa, pod warunkiem że małżonek wytaczający powództwo przyczynił się – w dowolny sposób – do przysporzenia w majątku osobistym współmałżonka. Wytaczając powództwo przed sąd, powód może domagać się zwrotu przysporzenia w części, w jakiej przyczynił się do jego powstania.

Wkład małżonka w przysporzenie w majątku współmałżonka jest równy jednej trzeciej przysporzenia, chyba że dowiedziono, iż był on niższy lub wyższy. Przysporzenie majątkowe małżonka nie obejmuje rzeczy nabytych w drodze darowizny, spadku, zapisu lub innej czynności pod tytułem darmym.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Dziedziczenie i wszelkie kwestie związane ze spadkiem, z wyjątkiem formy sporządzania i odwoływania testamentu, regulują przepisy rozporządzenia (UE) nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego.

Zgodnie z art. 22 tego rozporządzenia każdy może dokonać wyboru prawa państwa, którego obywatelstwo posiada w chwili dokonywania wyboru lub w chwili śmierci, jako prawa, któremu podlega ogół spraw dotyczących jego spadku. Wyboru prawa właściwego dokonuje się przez złożenie wyraźnego oświadczenia.

W przypadku sporządzenia testamentu zastosowanie ma konwencja haska z dnia 5 października 1961 r. dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych. Zgodnie z art. 1 konwencji rozporządzenie testamentowe jest ważne pod względem formy, jeżeli jest ona zgodna z prawem wewnętrznym:

- a) miejsca, w którym spadkodawca dokonał rozporządzenia;
- b) obowiązującym w państwie, którego obywatelem był spadkodawca bądź w chwili dokonywania rozporządzenia, bądź w chwili śmierci;
- c) miejsca, w którym spadkodawca miał miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu bądź w chwili dokonywania rozporządzenia, bądź w chwili śmierci;
- d) w odniesieniu do nieruchomości – miejsca ich położenia.

3.8 Nieruchomości

Rozporządzenie (WE) nr 593/2008 (Rzym I), które stanowi, że umowa podlega prawu wybranemu przez strony, ma zastosowanie do zobowiązań umownych związanych z nieruchomościami. W braku wyboru zastosowanie ma art. 4 rozporządzenia, w którym wyraźnie wskazano prawo właściwe w każdym przypadku.

Jeżeli chodzi o umowy dotyczące praw rzeczowych, zgodnie z orzecznictwem sądów cypryjskich sąd stosuje przepisy prawa państwa, w którym położona jest nieruchomość (*lex situs*).

3.9 Niewypłacalność

Prawo właściwe ustala się na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1346/2000 w sprawie postępowania upadłościowego. Jest to prawo państwa, w którym zostaje wszczęte postępowanie.

Ostatnia aktualizacja: 11/12/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.